

ĐẠI HỌC CẦN THƠ - KHOA NÔNG NGHIỆP

GIÁO TRÌNH GIẢNG DẠY TRỰC TUYẾN

Đường 3/2, Tp. Cần Thơ. Tel: 84 71 831005, Fax: 84 71 830814

Website: <http://www.ctu.edu.vn/knn> email: dminh@ctu.edu.vn, vtanh@ctu.edu.vn

---

BỆNH CHUYÊN KHOA

CHƯƠNG 26:

BỆNH HẠI CÂY THUỐC LÁ

!BCHÖÔNG XXVI!b: !B!WBENH HAÏ CAM THUOC LAI!w!b

- - - *** - - -

!BBENH KHAM (TMV = Tobacco Mosaic Virus)!b

I. T NH H NH vaSÖI PHAIT TRIEN CUA BENH.

Nây laibenh rat phoibien tren cay thuoc lai gay hai nghiem trong nen nang suat vaichat löing cua laithuoc, nhất lainói với thuoc laisôi vang. Benh con coiten laibenh "Hoa laivang". Benh coi theitan công cay con, cay tröing thanh va cai cay nöi tai sinh. Benh nang vaiphai boiring öinhiều nöi vaivaobat ky mua vui nao trong nam.

Benh xuat hien cang sôm th cang anh hööng nen nang suat. Tuy nhiên, pham chat cua laithuoc thöông b taic hai nghiem trong hôn so với taic hai veinang suat: laithuoc b benh, sau khi say, lai se b nau nen, don, de b nat vün ra, không coimui v thöm ngon va hüt nang.

II. TRIEU CHÖNG BENH.

Tren mat lai loang loimau xanh nam va nhất không nen, giöng nö da ech, coi nöi göi này laibenh da ech. Moilainói phöng löm nöim, laibien dang ít hay nhiều tuy theo mam benh yeu hay mainh. Lai phait trien kem, phien hep, gön chun lai. Cay lun, can coi.

Ngoai nöng, nöi khi cay benh öidang tiem an (không bieü löi trieu chöng ra ngoai) öi cai möic nöi khac nhau:

- an benh toan phan: cay hoan toan không bieü löi trieu chöng;
- an benh cuc böi chæ coi vai trieu chöng öilaingön nöng không tieu bieü lam;
- an benh tam thoi: chæ bieü löi trieu chöng öigiai nöain sau cua benh;
- an benh vnh vie n: không bieü löi trieu chöng trong suot giai nöain cay phait trien.

Chæ coi theiphait hien nööic cay an benh bang phöng phap phain öing huyet thanh. Mac du cay an benh nöng nang suat vaipham chat thuoc va n b taic hai tram trong. Nguyen nhan cua hien tööng an benh coi theido cay b nhiem benh treinen cöc vi khuân TMV không k p gay ra trieu chöng (do TMV can kep dai thoi gian tiem duic), ngoai ra, trong nöieu kien nöng (>30 nöiC), cay cu ng de b mat trieu chöng.

III. TÁC NHÂN GÂY BỆNH.

Bệnh do virus-củi-khuẩn TMV có tên là Nicotiana Virus 1 Smith ÔIVN, có thể có hai dạng TMV chủ yếu: dạng mảnh và dạng yếu. Dạng mảnh sẽ làm cây biến dạng nhiều, thông thường có dạng sợi chằng chịt. Còn dạng yếu làm cây biến dạng ít hơn, thông thường chỉ gây khảm lá.

TMV có khả năng sống cao ở nhiệt độ 90-100°C trong 10 phút, nhưng vẫn còn một số rất ít TMV tồn tại và chúng có khả năng gây bệnh. Chính do tính bền vững này, mầm bệnh, sau khi được sấy ở nhiệt độ cao, hoặc xử lý khỏi cây bệnh lâu tồn tại trong nhiều năm, TMV vẫn còn khả năng lây lan bệnh rất lớn.

TMV còn tấn công cây cà chua. TMV được lây lan bằng con đường duy nhất là qua các vết thương cơ học (do việc canh tác, chăm sóc hoặc do côn-trung miết nhai). Ngoài ra, bệnh thường xuất hiện thành từng luống dài, do bệnh được lây lan qua thao tác bấm ngọn thuốc lá theo hàng. Một số nơi có tập quán nhai thuốc lá tại sinh, bệnh trở nên nặng hơn vì thuốc, do bệnh lây lan thêm trong quá trình nhai thuốc lá của người nhai.

IV. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

- Luân canh: nên luân canh với lúa nước (Thuốc lá luân nước-lúa nước-thuốc lá) và trong nhiều kiến nghị, phải luân TMV sẽ bị tiêu diệt. Tránh việc canh hoặc luân canh với cây trồng cạn.
- Vệ sinh ruộng ruộng: làm sạch cỏ dại, tiêu hủy các cây bệnh trước và sau khi thu hoạch, phát hiện bệnh sớm và tiêu hủy cây bệnh. Không nên nhai thuốc lá tại sinh ở ruộng ruộng bị nhiễm bệnh.
- Phòng trừ bệnh cho cây con ở vườn ươm: này là biện pháp có hiệu quả kinh tế cao. Chọn đất sạch mầm bệnh để làm vườn ươm, cách xa ruộng sản xuất năm trước. Chọn cây con không bệnh đem đi trồng.
- Tránh gây vết thương trong các khâu canh tác, chăm sóc, và phòng trừ côn-trung lan truyền bệnh.

1. BỆNH HÉO TỎI

Bệnh hại phổ biến và gây thiệt hại nặng. Bệnh thường xuất hiện khi trồng thuốc lá tháng, và bệnh càng nặng khi cây càng lớn. Bệnh phát triển mạnh trong nhiều kiến nghị ẩm và trên đất cát, đất thịt nhẹ hoặc trên đất luân canh với cây họ cải.

I. TRIỆU CHỨNG BỆNH.

Cây bị héo nốt ngọt, lá rủ xuống nhõng và n con giò màu xanh tối. Triệu chứng héo này sẽ biến mất vào buổi chiều mất và về đêm. Chờ vài ngày sau nốt lại mất màu xanh, cây héo khô và chết nhanh. Trong thân có màu nâu vàng hoặc nâu, có chất dính vì khuẩn màu trắng đục. Trên thân xuất hiện các sọc nâu nên kéo dài. Rễ củ ng bị thối nâu.

II. TÁC NHÂN GÂY BỆNH.

Bệnh do vi khuẩn *Pseudomonas solanacearum* Smith. Vi khuẩn tồn tại rất lâu trong đất và trong xác cây bệnh, xâm nhập vào cây qua các vết thương, phát triển và lây lan nhanh chóng trong các mảnh đất trên ruộng, lại làm nghe n sôi và chuyển nước và chất dinh dưỡng trong cây. Ngoài ra, vi khuẩn còn sinh ra nước ngọt làm hại cây. Bệnh lây lan do thao tác bấm ngọn, cắt lại...

III. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

- Vệ sinh vườn trồng và đất trồng: thiếu hụt xác cây bệnh và cỏ dại, phơi đất kỹ. Phát hiện sớm và nhổ bỏ các cây bị bệnh.
- Tránh luân canh với cây họ cà nên luân canh với cây trồng nước.
- Bón phân đạm vừa phải, tăng cường bón vôi.

IV. BỆNH NỐM LẠI (NỐM MÁT ÉCH) b

Bệnh phổ biến ở vùng có khí hậu nóng ẩm, mưa nhiều. Bệnh tấn công từ khi cây còn nhỏ và càng nặng khi cây lớn dần, gây thiệt hại nên năng suất và phẩm chất lá thuốc.

I. TRIỆU CHỨNG BỆNH.

Nốt bệnh trên lá có dạng tròn, màu nâu, có kích thước thay đổi: 2-15 mm tùy theo giai đoạn phát triển của bệnh. Về sau, nốt bệnh có tâm trắng xám, viền nâu với quang vàng xung quanh, nốt trở nên bất định. Gặp trời ẩm ướt, trên nốt bệnh có lớp nấm phát triển. Nốt bệnh dễ bị rách vào giai đoạn cuối của bệnh.

Hoa và trái củ ng có nốt bệnh, những nốt thường nhỏ hơn ở lá.

II. TÁC NHÂN GÂY BỆNH.

Bệnh do nấm *Cercospora nicotianae* Ell et Ev. Nấm bào nang

gồm 2-5 tế bào, có màu nâu nhạt. Nấm bào tử gồm 6-11 tế bào, không màu, dạng dài, nâu gelap với nấm bào nhai thì phình to ra, kích thước: 35-115 x 2,5-5 micron.

Mầm bệnh có thể phát triển ở 7-34 °C, nhiệt độ tối hảo là 27 °C. Mầm bệnh lan truyền nhờ mùa, giọt lều toàn ôi hạt giống và các cây bệnh bằng sợi nấm và nấm bào tử

III. CÁCH PHÒNG TRỪ BỆNH.

- Trồng với mật độ vừa phải, thoát nước tốt. Vệ sinh ruộng trồng triệt để cho vườn ông và ruộng trồng. Nên luân canh 1-2 năm nhằm hạn chế nguồn bệnh. Tưới nước này nên dùng không nên tưới nước. Dùng nilon che chắn bảo vệ cây con ở vườn ông khi có mùa to giọt lều.

- Khi cây bị bệnh, cần phun thuốc như Zineb 0,2%, Copper B, Benomyl 50WP hoặc Bordeaux 0,8-1%. Tưới bột lai gốc, lai bệnh và thu hoạch sớm.

Q! w

Q!

yy

VNI-
Times